

V Nitre 13. 12. 2016

TLAČOVÁ SPRÁVA: K nákladom domácností na distribúciu elektriny v roku 2017

Združenie dodávateľov energií (ZDE) vydalo 1. decembra 2016 tlačovú správu, v ktorej na príklade 5 reálnych odberov elektriny v domácnostiach poukázalo na podstatné zvýšenie koncovej ceny elektriny od roku 2017 na západnom Slovensku. Nakoľko téma vyvolala doplňujúce otázky širšej verejnosti i užšej odbornej komunity, rozhodli sme sa preukázať správnosť svojich záverov na vysoko reprezentatívnej štatistickej vzorke viac ako 250 tis. reálnych zákazníkov – odberateľov elektriny v domácnostiach. Máme za to, že výpočet dopadov novej štruktúry distribučných taríf a nových cien za distribúciu uplatňovaných od roku 2017 inak ako na prípadoch reálnych koncových zákazníkov, teda napr. použitím údajov o priemernom objeme distribúcie v jednotlivých tarífach, nemusí mať dostatočnú a správnu výpovednú hodnotu.

Je tiež potrebné pripomenúť, že ak Úrad pre reguláciu sieťových odvetví hovorí o znížení priemernej ceny elektriny pre domácnosti v roku 2017, treba dodať, že **štatisticky pozitívnu správu je možné komunikovať len vďaka výraznému poklesu ceny silovej elektriny na veľkoobchodnom trhu**. Vo vzťahu ku konkrétnym domácnostiam však možno doplniť, že v roku 2017 ceny distribúcie pre mnohé z nich zásadne porastú a je to cena elektriny (resp. cena služby dodávateľa), ktorá bude na budúci rok zdraženie distribúcie kompenzovať a istým spôsobom chrániť bežného spotrebiteľa.

Podľa vzorca v cenovej vyhláške je regulovaná nákupná cena elektriny (samostatne ako komodity nakúpenej na veľkoobchodnom trhu) pre rok 2017 vypočítaná na úrovni 26,93 EUR/MWh, zatiaľ čo pre rok 2016 bola vypočítaná vo výške 33,85 EUR/MWh. **Regulovaná nákupná cena pre domácnosti medziročne poklesla o -6,92 EUR/MWh**. Pre porovnanie, avizované zníženie priemernej koncovej ceny pre domácnosti o -4,30 % v praxi znamená zlacnenie zhruba o mínus 5,36 EUR/MWh, pričom zatiaľ nie je známa presná výška tarify za prevádzkovanie systému TPS (táto tarifa taktiež vstupuje do koncovej ceny elektriny a regulačný úrad avizoval jej medziročné zdraženie).

Inými slovami, ak komodita zlacnela výraznejšie ako má zlacnieť priemerná koncová cena pre rok 2017, niečo iné muselo v koncovej cene narásť (odhliadnuc od zatiaľ neznámej ceny TPS).

Tarifná štruktúra distribúcie sa pre domácnosti od roku 2017 zmení, a to zásadným spôsobom – zaniká cenové zvýhodňovanie jednej skupiny odberateľov (domácností) voči inej (firmám pripojených na úrovni nízkeho napätia). Pre úplnosť treba uviesť, že náklady domácností na distribúciu sa menia na celom Slovensku. Avšak podľa toho, či je domácnosť pripojená do sústavy Západoslovenskej distribučnej, Stredoslovenskej energetiky – Distribúcie alebo Východoslovenskej distribučnej, rôzne narastá buď fixná alebo variabilná zložka ceny distribúcie, čo sa v závislosti na veľkosti ročnej spotreby elektriny rôznym spôsobom odráža v koncovom účte.

V predošlej správe ZDE upozornilo, že Západoslovenská distribučná enormne navýšila cenu variabilnej zložky, preto bude dopad na domácnosti s väčším odberom zásadný. Nižšie ponúkame tabuľkový prehľad, ktorý vychádza z prepočtu budúcoročných cien pre viac ako 250 tis. domácností

na Slovensku, ktorým dodávajú elektrinu členovia Združenia dodávateľov energií. Ide o dostatočne reprezentatívnu vzorku s ohľadom na celkový počet domácností na Slovensku.

Ako z tabuľky vidieť, štatistický priemer resp. zlacnenie priemernej ceny nemusí mať výpovednú hodnotu z hľadiska väčšiny odberateľov. Nižšie vložený prehľad potvrdzuje tézu predošlého tvrdenia ZDE, že pre veľkú časť odberateľov v domácnostiach elektrina reálne zdražie, a to napriek regulátorom oznámenému poklesu priemerných cien na budúci rok:

Domácnosti (kategorizácia podľa taríf v roku 2016)	Priemerná (štatistická) zmena nákladov na distribúciu	Priemerná (štatistická) zmena koncovej ceny elektriny	Odhadovaný podiel domácností, ktorým náklad reálne zdražie	Poznámka
Západoslovenská distribučná				
D1	17,29%	10,21%	38%	Pre 62 % domácností si ročný náklad zníži, predstavuje to však reálnu ročnú úsporu menej ako 3 eurá. Príklad tarify, v ktorej pokles ceny komodity kompenzuje nárast ceny distribúcie do tej miery, že priemerná cena klesne. Napriek poklesu priemernej ceny, takmer dvom tretinám reálnych zákazníkov koncová cena stúpne. Ďalšie prípady, kedy priemerná (štatistická) cena klesá, ale viac ako polovici domácností koncová cena reálne stúpa. Vzhľadom na medziročný skokový nárast variabilnej zložky ceny distribúcie, elektrina na západnom Slovensku zdražie domácnostiam s vyšším ročným odberom.
D2	7,07%	-3,58%	65%	
D3	-1,44%	-8,12%	53%	
D4	-4,88%	-16,67%	52%	
D5	23,96%	-6,98%	75%	
Stredoslovenská energetika - Distribúcia				
D1	89,31%	56,72%	50%	Domácnostiam koncový účet za elektrinu zlacnie alebo zdražie v závislosti od konkrétneho ročného odberu.
D2	-25,90%	-15,75%	23%	Možno konštatovať všeobecné zníženie ceny u väčšiny domácností.
D3	-22,00%	-15,34%	3%	
D4	-31,20%	-17,06%	7%	Kategória, v ktorej priemerné náklady na distribúciu i priemerná koncová cena štatisticky klesá, ale väčšine domácností sa ročný náklad na elektrinu navýši. Ide o dôsledok zrušenia cenového zvýhodnenia elektrického akumuláčného vykurovania.
D5	-3,45%	-9,67%	54%	
D8	177,56%	21,75%	100%	
Východoslovenská distribučná				
D1	646,32%	135,54%	60%	Ide o dôsledok zásadnej úpravy mesačného fixného poplatku - z pôvodnej ceny 0,1 EUR/OM sa fixné poplatky upravujú na 3,5 EUR/OM (1-fázový elektromer) resp. 10,5 EUR/OM (3-fázový elektromer).
D2	-9,85%	-6,23%	33%	Možno konštatovať všeobecné zníženie ceny u väčšiny domácností.
D3	19,48%	13,20%	69%	Možno konštatovať všeobecné zvýšenie ceny u väčšiny domácností.
D4	4,89%	-1,68%	84%	Príklad tarify, v ktorej pokles ceny komodity kompenzuje nárast ceny distribúcie do tej miery, že priemerná cena klesne. Napriek poklesu priemernej ceny, prevažnej väčšine reálnych zákazníkov koncová cena stúpne.
D5	82,64%	23,20%	99%	Výrazné zdraženie nákladu na distribúciu, ktorý je do istej miery kompenzovaný poklesom ceny komodity.

Tabuľka a prepočet: ZDE na základe dát od členov ZDE (vzorka viac ako 250 tis. domácností)

Cena dodávky (cena služieb dodávateľa) pre domácnosti v ostatných rokoch kontinuálne klesá. Zatiaľ však medziročne stabilne rastie cena tarify za prevádzkovanie systému a v roku 2017 výrazne zdražie i distribúcia. Preto **je legitímne položiť si otázku, do akej miery je vzťah medzi jednotlivými účastníkmi trhu vyvážený**. Dodávateľia energií v tejto situácii napríklad na svoje vlastné náklady na základe zmlúv o združenej dodávke zabezpečujú domácnostiam (ale i ďalším skupinám odberateľov) kompletný zákaznícky servis. To v praxi znamená, že okrem iného v prospech prevádzkovateľov distribučných sústav a v prospech OKTE, a.s. zabezpečujú zdarma fakturáciu, inkasné služby, riešenie zákazníckych požiadaviek, reklamácií či osvetu odberateľa.

V budúcom roku bude zrejme veľká časť domácností s novými koncovými cenami nespokojná, pričom vysvetľovanie novej štruktúry taríf distribúcie a nových cien spočívne opäť na pleciach dodávateľov, hoci nejde o služby, ktoré by dodávateľ sám odberateľovi poskytoval.

V procese prípravy regulačných cenových vyhlášok a pri pripomienkovaní novely vyhlášky ÚRSO o pravidlách trhu s elektrinou a plynom sa ZDE pokúsilo na základe vecne podložených argumentov i právnej analýzy presadiť uplatňovanie odmeny od distribučných sústav a OKTE za inkasné služby a s tým spojené kreditné riziko. Regulačný úrad sa s návrhmi ZDE nestotožnil.